

VSIA "Latvijas Valsts ceļi"
Valdes priekšsēdētājam **Mārtiņam Lazdovskim**
Valdes loceklim **Gundaram Kainam**

Rīgā, 2022. gada 24. martā

Nr. 11/22

Par ārkārtas stāvokli ceļu būvē un nepieciešamajiem līgumu grozījumiem

Atsaucoties uz mūsu 2022. gada 14. marta vēstuli nr. 10/22 Latvijas Republikas Satiksmes ministram T. Linkaitim, kā arī 2022. gada 15. martā notikušo attālināto sanākumi ar Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas pārstāvjiem, nosūtam priekšlikumus par iespējamiem risinājumiem saistībā ar neparedzētu ceļu būvniecībai paredzēto materiālu sadārdzinājumu un pieejamības problēmām dēļ Krievijas Federācijas iebrukuma Ukrainā, un sekojošajām sankcijām.

Iepazīstoties ar 2022. gada 15. marta tikšanās laikā izskanējušo Satiksmes ministrijas viedokli par situācijas risinājumiem, kā arī Iepirkumu uzraudzības biroja 2022. gada 22. marta skaidrojumu "Līgumu vadība krīzes apstākļos", esam secinājuši, ka starp būvdarbu veicējiem un VAS "Latvijas Valsts ceļi" (turpmāk tekstā – Pasūtītājs) nepieciešams panākt vienotu izpratni par iespējamiem līguma izmaiņu kritērijiem un juridisko mehānismu.

Pirmkārt, uzskatām, ka nepieciešams valsts pārvaldes līmeņa lēmums par ārkārtas stāvokļa esamību būvniecības (tai skaitā ceļu būves) nozarē, ar kuru tiek leģimitizēti iespējamie atbalsta pasākumi nozares dalībniekiem iepirkuma līgumu izpildē, attiecībā uz trim galvenajiem atbalsta virzieniem – līguma grozījumiem attiecībā uz cenu, līguma grozījumiem attiecībā uz līguma termiņiem (un citiem kvalitatīviem vai kvantitatīviem raksturlielumiem), kā arī līguma izbeigšanu, nepiemērojot soda sankcijas un neizmantojot dotos līguma izpildes nodrošinājumus. Iepirkumu uzraudzības birojs jau ir klasificējis iestājušos apstākļus kā neparedzamus Publisko iepirkumu izpratnē.

Līdzīgus terminētus atbalsta pasākumus Latvijas Republika jau ir ieviesusi citās nozarēs, piemēram, Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likums, kas stājās spēkā 2022. gada 29. janvārī, ar mērķi mazināt negatīvu sociālekonomisko ietekmi uz iedzīvotāju labklājību un tautsaimniecības izaugsmi, kas saistīta ar energoresursu cenu ārkārtēju pieaugumu.

Biedrība "Latvijas ceļu būvētājs"

Brīvības gatve 202 / Rīga / Latvija / LV-1039 / lcb@lcb.lv / www.lcb.lv

Reģ. Nr. 40008081902 / a/s "SEB Banka" / Konta numurs: LV05UNLA0050004359650 / Kods: UNLALV2X

Otrkārt, nepieciešama vienota izpratne, ka gadījumos, ja vēlamais būvdarbu veicēja atbalsta mehānisms ir būvdarbu līguma pārtraukšana, īpaši gadījumos, ja būvdarbu līgums ir noslēgts, bet būvdarbi uzsākti nav, Pasūtītājs piemēros Iepirkumu uzraudzības biroja skaidrojumā “Līgumu vadība krīzes apstākļos” norādīto labvēlīgāko līguma pārtraukšanas regulējumu – pārtraukt līgumu abpusēji vienojoties, nepiemērojot sankcijas par līguma pārtraukšanu, kā arī neizmantojot dotos līguma izpildes nodrošinājumus. Svarīgi ir šādas kopējas izpratnes esamība arī gadījumos, ja valsts līmenī vēl nav pieņemts lēmums par tādu ārkārtas apstākļu konstatēšanu, kas atbilst noslēgtajos līgumos ietvertajai “nepārvaramas varas” definīcijai. Tāpat jānorāda, ka kritiski svarīga ir noslēgto līgumu pārtraukšana veidā, kas neatbilst Publisko iepirkumu likuma 42. pantā minētajiem kandidāta izslēgšanas nosacījumiem no nākotnes iepirkumiem.

Treškārt, atbilstoši Iepirkumu uzraudzības biroja skaidrojumam, nepieciešams pārskatīt noslēgto vai vēl noslēdzamo būvdarbu līgumu termiņus un starptermiņus. Šīs izmaiņas ir īpaši svarīgas būvmateriālu pieejamības riska mazināšanai, kas konkrētu kritisko materiālu deficīta apstākļos būvdarbu intensīvākajā periodā (jūlijs – septembris) var būtiski ietekmēt lielu skaitu ar Pasūtītāja noslēgtajiem līgumiem, īpaši tos, kuru realizācija paredzēta vienas būvdarbu sezonas laikā. Iespējai pagarināt būvdarbu termiņu līdz noteiktam procentuālam apmēram no sākotnējā termiņa būtu jābūt pieejamai visā līguma izpildes laikā, jo šobrīd ir neiespējami prognozēt konkrētus izejmateriālu deficīta periodus, savukārt ne visiem materiāliem ir iespējams veidot pietiekamas rezerves savlaicīgi (piemēram, bitumenam).

Ceturtkārt, vienojoties par iespējamām līgumcenu izmaiņām, piedāvājam vienoties par iespējama sadārdzinājuma kompensēšanu konkrētās galveno resursu grupās:

- Bitumens;
- Metāls;
- Dīzeļdegviela;
- Kurināmais (dažāda veida gāzes vai kurināmā dīzeļdegviela);
- Elektroenerģija.

No minētajiem resursiem, bitumens, kurināmais un elektroenerģija primāri attiecināmi uz asfaltēšanas darbiem, metāls attiecināms uz mākslīgo būvju būvniecību, ka arī ceļu aprīkojuma uzstādīšanu, savukārt dīzeļdegviela tiešā (caur izmantotajiem mehānismiem un transportu), gan netiešā veidā (caur minerālajiem materiāliem utt.) ietekmē gandrīz visas pozīcijas tipiska darbu daudzumu sarakstā.

Ņemot vērā, ka Iepirkumu uzraudzības birojs ir izteicis viedokli par to, ka “nav iespējama fiksētas cenas līguma pārveide par līgumu, kur izmaksas automātiski indeksējamās atbilstoši to izmaiņām (indeksiem)”, izmaiņas Pasūtītāja līgumos veicamas vai nu vienu reizi, fiksējot potenciālo sadārdzinājumu konkrētā datumā, vai periodiski (vienu reizi mēnesī, vienu reizi ceturksnī utt.), aktualizējot informāciju par resursu cenu iepriekšējos periodos. Vienreizēja sadārdzinājuma fiksēšana ir riskanta gan no Pasūtītāja, gan darbu veicēju puses, jo, atkarībā no “spot” cenas tālākās attīstības dinamikas, var rasties nekontrolējams izmaksu pārsniegums kādai no līguma pusēm. Periodiska resursu cenas pārskatīšana ļauj sekot līdzi tās dinamikai, un objektīvi novērtēt papildus izmaksu apmēru nākamajos periodos, ja tāds radies.

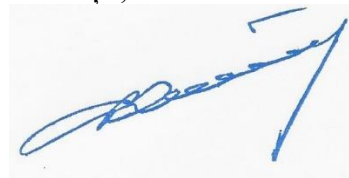
Pie nepieciešamības vienoties par skaidri pārbaudāmiem resursu cenas indikācijas rādītājiem, piedāvājam kopīgi izstrādāt piesaisti pie konkrētu ražotāju (piemēram, Orlen Lietuva bitumena gadījumā) sniegtajiem cenu piedāvājumiem, vai starptautiskiem tirgus indeksiem (piemēram,

European 3.5% Fuel Oil Barges FOB Rdam Platts) 3,5% FOB Rotterdam (mazuta) indeksam gadījumā vai Platts Steel Rebar FOB Turkey tērauda armatūras gadījumā. Tieša šo indeksu piemērošana nav iespējama, bet ir iespējams atrast šādu indeksu korelāciju ar cenām Latvijas tirgū, iegūstot objektīvus datus par aktuālo cenu līmeni, un to piedāvājam darīt kopā ar Pasūtītāju.

Uzskatām, ka grozījumu veikšanas juridiskais mehānisms ir tieši tāds pats, kā gadījumos, ja Pasūtītāja iepirkuma līgumos nepieciešams veikt izmaiņas dēļ mainītiem darbu apjomiem vai darbu tehnoloģijas, kas ir ierasta prakse Pasūtītāju līgumu izpildē. Iespējama darbu daudzumu saraksta pozīciju grozīšana vai aizstāšana ar pozīcijām, kuras sagatavotas, izmantojot kalkulācijās mainītās resursu cenas, kuras noteiktas saskaņā ar starp pusēm akceptētu aprēķina principu, balstoties uz iepriekš minētajiem informācijas avotiem.

Turklāt, Pasūtītājs ir uzkrājis lielu daudzumu ar izvērstām pretendentu kalkulācijām, kas iegūtas publiskā iepirkuma ietvaros daudzu gadu garumā, kas ļaus Pasūtītājam kompetenti izvērtēt potenciālo resursu cenas pieaugumu dažādās materiālu grupās. Atsevišķi materiāli kā bitumens vai metāls izvērstās kalkulācijas saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2017. gada 3. maija noteikumu Nr. 239 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 501-17 "Būvizmaksu noteikšanas kārtība" 10. pielikuma formu ir skaidri identificējami, turpretim attiecībā uz elektroenerģijas, kurināmā un dīzeļdegvielas ietekmi uz katru pozīciju nepieciešams vienoties par vispārēju principu šo resursu cenu ietekmes noteikšanai.

Ar cieņu,

Biedrības "Latvijas Ceļu būvētājs"

Valdes priekšsēdētājs

Andris Bērziņš